

je bil pridelk perve košnje v vsem skupej 2320 centov. Če primerjamo temu letošnjemu pridelku poprejšne pridelke na leto z 375 centi, vidimo, da se je letos za 1940 centov več nakosilo od drugih let. Sušivna in močivna naprava na ti senožeti je res 800 fl. veljala, — al če se cent letos več pridelanega sena le po 30 krajc. rajta, so že v prvem letu stroški obilno poplačani. In kakošno je to seno memo poprejšnega! Veliko žlahnejši in celo za goveda dobro, kar poprej nikdar ni bilo. — Naj bi se po tacih očitnih skušnjah naši kmetovavci iz že predolzega spanja prebudili in spoznali: koliko premoženja se imajo, ktereга celo ne poznajo, ker mislijo: trava naj rase, kakor je!

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?»

Perva domovina vsih narodov je Azia ¹⁾. Ona je občinska domačija njih omike ali njihovega izobraženja. Bogato in rodovitno zemljo, v kateri je človeče pleme se lahko pod mogočnim uplivom nature pomnoževalo in razširjevalo, himalajsko, altajsko in uralško pogorje deli v Azio zapadno, v kateri stanuje pleme bele barve, in ktera stran se sopet razdeluje v južnozapadno in severnozapadno, — in v Azio iztočno, v kateri pleme žolte barve stanuje, in ktera stran se sopet razdeluje v južnoiztočno, iztočno in severnoiztočno.

Za naša preiskovanja je samo pleme bele barve važno, katero se veli indoperziška ali indoeuropejska rodovina ²⁾. Otroci in členi te rodbine so se odsod razširjevali v Evropo. Od indijskega do atlanskega morja, od otoka Ceilona do otoka Islandškega je samo jedna rodoslovna tribus, ktere zibelka je stala v prijazni dolini kašemirski; al že v tamni starodavnosti je na eni strani evropske pušave, na drugi en del Azije obljudila, kjer se še danes v dveh rodovinah najde, v indijski med Gangesom in Indom, in v perziški med Indom in Tigrom. Po vsestranem presojuenju učenih jezikoslovcev ste te dvé rodovini, kakor sestava njunega jezika priča, nekda en sam jezik govorile, in brez dvombe je bil ti občinski jezik jezik sanskritski, ker je on občinski izvirnik vsih jezikov Indije ³⁾.

Ali časa, kadar ste obe plemeni se zedinjene bile po jeziku in veri, ne more nikdo povedati, zakaj to je bilo v tamni starodavnosti, kamor noben historisk izvirnik ne seže.

Pisameni spominki sanskrita v zdanji podobi sežejo petnajst stoletij pred našim časosloven nazaj ⁴⁾. Te indoperziške rodovine nasledniki so evropski narodi Celtov, Germanov, Trakogerkov in Vindolitvanov, in zato ti narodi najdejo večidel korenike svojega jezika v sanskritu.

Nar čistejše in nar večjih najde vindolitvanski (slavenski), ker je gotovo nar pozneje Indio zapustil. Jezik sanskritski pa so clo o času njegovega nar večega razširjenja samo govorili višji privilegirani stanovci; prosti narod in žene so govorile prakrit, to

je, naravni prosti jezik, kateri sicer s sanskritom enake korenike ima, pa v neomikani, v različni obliki.

Že zgodaj so se indijske rodovine ločile, ker ob času Zoroastra poseben svet jezik v zapadni Azii najdemo, kateri se veli Zend, ktereга dragi ostanjki so hranjeni v Zend-Avesti, in kateri pričajo, da je ti jezik na enakem stebelu s sanskritom zrastel ⁵⁾.

Naj bolj stara betva, ktera se je od indijske rodovine ločila, in se po tem takem od aziatskega izvira nar bolj oddaljila, je celtiška, ktera se je v Evropi v dvé betvi razdelila: v cimriško in gailiško.

Ostanjki krepkega tega jezika se najdejo v Ossianovih pesmah. Celtiški narod, ktereга sedež je enkrat bil od Pirenej do Rajna, od Alp do Atlanskega morja, je gotovo prvi čez Kaukas prišel v Evropo, ker, kakor smo rekli, on sanskritskih korenik naj manj ima.

Za njim se je brez dvombe vzdignila iz Indije betva germanska, ktera se je v pokrajinah perziških pred vratami Irana v starem Mirhodu, kateri se je v starih časih tudi Džermania zval ⁶⁾, za neki čas ustanovila, kar dosti korenik germanskega jezika in sličnih besed s Zend-Avestskim pričuje, potem pa čez Kaukas skoz veliko Dunajsko dolino v serce Germanie priderla in pod različnimi imeni Teutonov, Suevov, Frankov in Alemanov se razprostirala.

Druga veja tega silnega naroda je pod imenom Saksov, Friesov in Longobardov kraj bregov Labe se naselila, in odtod vejico Anglov v veliko Britanijo poslala.

Tretja veja se je razprostirala kraj Odre in je obljudila pod imenom Skandinavov in Gotov vsa pobojja baltiskega morja ⁷⁾.

Poldnevna Europa med Alpami in Hemom, srednjim in črnim morjem stori s primorjem male Azie tri nar lepše polotoke zemlje. V te pokrajine se je malo pozneje drugi del indijske familie preselil, to rodovino imenujejo nekteri učeni pelasgijsko; nekteri trakopelasgijsko, drugi trakogersko, in sopet nekteri romansko. Ena betva te familie, ktera je čez Taura (Taurus) v malo Azio prišla, je obljudila te pokrajine; — al verjetno je, da je tam že našla stanovnike in sicer vindiškega plemena, kakor Henete ⁸⁾, Lidie itd., ktere je pozneje gerski živelj pogreciziral.

(Dalje sledi).

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Siska 13. julia. B. Tudi naša žitna kupčija že čuti turško-rusovsko razpertje, h kateremu je prišla še ta nadloga, da je Donava na Turškem, kjer se pod imenom Sulinskega stočja (Sulina Mündung) v černo morje izteka, zlo s peskom zasuta, da barke in ladje ne morejo skoz. Vse te naključbe overajo, da žito nemore iz Odesa v Terst in druge luke. Zraven tega pa so še nekteri hrup zagnali, da, čeravno ne za dolgo časa, se bo černo morje zaperlo. Terzaški žitokupci so tedaj pri nas in v Karlovcu hitro pšenice nakupili, kjerkoli je je bilo kaj dobiti, in so jo dosihmal že nakupili okoli 15.000 vaganov po 3 fl. 40 do 3 fl. 50 kr.; naročili so jo pa še več, kakor je naše zaloge premorejo. Zna se primeriti, da poleg vsega tega in če bi se rusovskoturške razpertije z lepo ne poravnale, da pride pšenica kmalo na 4, tudi na 5 fl. — Drugo žito je še postari

¹⁾ Po jezikoslovnih preiskovanjih Eichhoffovih, rodoslovnih in zemljopisnih Ritterovih, Klapprothovih, po historičkih in starinoslovnih Lassenovih, Bohlenovih in Görresovih, tudi po učenem delu Robertsona: »Historical disquisition concerning the knowledge which the ancients had of India.«

²⁾ Glej: Diodor II. 38., Eichhoff »Europa und Indien«, stran 10.

³⁾ Eichhoff »Europa und Indien«, stran 20.

⁴⁾ Eichhoff: »Europa und Indien«, stran 21.

⁵⁾ Eichhoff: v omenjeni knjigi, stran 22.

⁶⁾ Glej: Muhar Gesch. d. Stei. II. 20.

⁷⁾ Po Eichhoffu: »Europa und Indien«, stran 15.

⁸⁾ Po gerskih in rimskih spisateljih so jadranski Veneti bili pod vodstvom Antenorovim v Venetke pokrajine prišli iz Paflagonie, glej: Strabo Geog. V.

vanje dopuščati ali terpeti; če pa gré za kako vkupno posestvo, se mora pozvediti: kateri so vkupni posestniki ali sopesestniki;

- e) dalje se morajo pozvediti tisti dogodki, iz katerih je mogoče odločiti: kako, koliko časa in v kateri meri se ima uživati tista pravica, ktera se ima uravnati;
- f) se imajo pozvediti tiste davšine, ki jih je uživavec dolžan nasproti posestniku obteženega (služnega) zemljiša odrajtovati;
- g) poslednjič se imajo tudi vse tiste razmere in okoljine pozvediti, iz katerih se bo dalo razsoditi: ali se bojo dale te pravice odkupiti ali pa le uravnati (regulirati) in pa kako in koliko (po §. 4. in 5.)

§. 8. Da se to zvê, je treba vse vdeležence (lastnike zemljiša in pa živavce služnih pravic) zaslišati, in sosebno deržati se tega, kar oni enako in edinoglasno povejo.

§. 9. Gosposke naj si kar je le moč po svoji službini dolžnosti prizadevajo, vsako delo, naj bo odkupljenje ali uravnanje teh pravic in tudi prepirljive reči, tako opravljati, da se vdeleženci (posesestniki zemljiša in pa živavci pravic) z lepo (brez pravde) med seboj spravijo.

Vdeženim je na prosto voljo dano, se med sabo tako zediniti, da se za odkup dotičnih pravic ali nekaj zemlje odstopi (prepušči), ali znesek v gotovem dnarji izplača ali na kakošno vižo zavarje (zagviša), ali da se kakošno drugo odplačilo dá, ali da se (po §. 5. c) med sabo dogovore (zastopijo), kako bojo namesto odkupljenja tiste pravice le uravnali ali v red djali.

Tak dogovor se smê le tistikrat overati, če bi bilo temu nasproti, kar le-ti patent, sosebno gledé na kmetijstvo sploh, zaukazuje, ali pa, kader bi se bilo po pravici bati, da se dogovor ne bode dal izpeljati.

§. 10. O tem, kar se ne dá z lepo (brez pravde) poravnati, bodo zato postavljene gosposke po dokaznih pismih, gosposkinih sodbah in po izvedeni postavní posesti razsodile, in se pri tem deržale zlasti zaukazov tega patenta, potem pa starejših deželnih in političnih postav vsake kronovine in občnega deržavlanskega zakonika.

§. 11. Kadar je gotovo, da ima kdo pravico kakšnega vžitka na tujem zemljišu in da se je te pravice posluževal, pa se vendar po določilih §. 10. ne dá na gotovo postaviti, v kateri meri ali velikosti mu to vživanje gré in v kateri primeri se ga imajo deležniki posluževati, takrat se po pravilih te postave mora ta mera in primera po srednjem prerajtu tega vživanja od leta 1836 do konca leta 1845 določiti.

Če bi pa iz te dôbe ne bilo dovolj izkazov, da bi se mogla ta srednja mera prerajati, ali če se pravica ni mogla vsako leto vživati, se mora mera vžitka, ki komu gré, po zvedenih možéh na letni znesek ustanoviti.

§. 12. Ako bi bil živavec pravico svojo zoper pogodbo (kontrakt) vžival, ali če se ravno po pogodbi ravnal, v vživanju pa vendar postavno določilo prestopal, mu to ne smê nikdar v dobro biti.

Nasproti se pa tudi ne smê v rajtingo devati, ako bi bil živavec za nekoliko časa od služnosti podverženega zemljiša zato manj vžival, ker se na njem ni zadosti pridelovalo, ali ker so nesreče živavcu kaj živine pokon-

čale. Pravica terja, da se zavolj tacihi okoljšin živavcu služnih pravic krivica ne zgodi.

§. 13. Če se pa vdeleženci niso po §. 5. in §. 9. spravili in zedinili, se mora, gledé na okoljine v §. 5. omenjene in po §. 7. pozvedene, razsodba storiti:

- a) ali se imajo pravice popolnoma odkupiti in kako, ali če se imajo le uravnati;
- b) ali se imasaj nekoliko te pravice odkupiti in kako, in koliko naj se je po tem takem uravná;
- c) zadnjič: ali se ima morda pravica tako uravnati, da bode ta uravnava le za toliko ali toliko časa veljala, in da se mora, ko ti čas preteče, pravica odkupiti.

V teh razsodbah morajo biti povedani vzroki: zakaj se je tako in ne drugač razsodilo.

§. 14. O razsodbah: kako se ima kakošno vživanje odkupiti, imajo veljati sledeče 3 pravila:

A. Ali naj se odkupni kapital v 3 mescih potem, ko je razsodba pravno moč zadobila, izplača in sicer, kakor si lastnik služnega zemljiša izbere: ali v gotovem dnarji ali pa v dolžnih pismih, ki jih odvezni zalog (fond) za služno zemljiše izda, ako je po odločbah §. 5. takošien odkup dopušen, in če lastnik služnega zemljiša ne terja, da bi se pravica z odstopljenjem primernege zemljišnega kosa odkupila.

B. Ali naj se odstopi en kos zemljiša za pravice, ki so v §. 1. v odstavku 1, 2, 3 in v §. 2: imenovane, in scer:

- 1) če lastnik služnega zemljiša to terja ali dovoli, al pa
- 2) tudi zoper voljo lastnika, če so

a) okoljšine take, kakor so v §. 21. popisane, in ako pravica ne zadeva zgolj kakenga postranskege vživanja (Nebennutzung) na služnem zemljišu;

b) če lastnik služnega zemljiša v postavljenem času ne plača odkupnega kapitala ne v gotovem dnarji ne v dolžnih pismih, ako postava v §. 5. a) ni temu nasprot.

C. Ali naj se zemljiše razdeli v vsih tistih okoljšinah, kjer se po naukazu §. 5. vkupne pravice več posesestnikov ali živavcov (glej: §. 1. odstavek 4.) odkupiti smejo.

(Dalje sledi.)

Kakšna je sorodnost Slayenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?»

(Dalje.)

Slavska, bolje rečeno vindiška rodovina je po preiskovanjih učenih etnografov in historikov naj mlajša, ki se je naj pozneje iz Indie v Evropo preselila. Tudi časa njenega preselovanja nam noben historičski izvirnik ne povê.

Vindiško pleme je iz Indie koračilo skoz prednjo Azio, verjetno čez Heléspont ¹⁾, in od ondod dalje v pokrajine med Drinom, Drilom in jadranskim morjem ležeče, skoz doline babjih gor (montes baebii ²⁾ dalje skoz ju-

¹⁾ Drugi pot ni bil mogoč, kakor čez Helespont, kateri je morebiti enkrat celina bila, ktera se je še le skoz presilne zemeljske prekucije raztergala. Po morji je tako silna množica težko v Evropo prišla. Naj slavenski učeni moške ti pot boljše presodijo; vreden je ostrega preiskovanja.

²⁾ Βαβυλὼν, kakor Ptolomej piše, je zdaj pogorje, ktero po krajih raznih ima različna imena: Skardag, Despotdag itd.

liške planine, od ondod je ena veja se razprostirala skoz gornjo in srednjo Italijo in se do rimskih vrat naselila pod imenom Venetov.

Druga veja pa se je raztegnila do pobrežja Leha in Ilare pod imenom Resavcev (Retov) in Vindeličanov, — tretja je obsedla pokrajine med Adrio in Tatro pod glavnimi imeni Noričanov, Panoncev, Ilirov (proprie dicti „Iliri“ — Plini) in je vejice raztegovala doli do Srema in Tise, in svoje sinove poslala čez tatranske gore (karpate) do baltiskega morja, kjer jih spet pod imenom Vindi¹⁾ najdemo.

Prihod celtiških narodov (v letih 388—322 pred Krist.) in razširjenje traških (Getov in Dakov), pozneje privihranje germanskih (Markomanov in Kvadov) je edinost vindiškega plemena prerežala.

Zlo se mi zdi, da je še ena druga vindiška betva iz Indie čez Kaukaz koračila v pokrajine med Dnestrom in Dneprom, ktero pa sta zgodaj podjarmila Skit in Sarmat, aziatska prišelca čez Ural, člena rodovine žolte barve, semitiškega jezičnega stebila, ktera sta vindiškemu severnemu plemenu skalila indiški živel in njemu gotovo nekaj tartarskega vcepila. Severne vindiške betve je tudi razkosil German.

Vindiško plemo takraj tatranskih gor, kraj Adrie in reke Jarne (Arno) je dolgo živelo srečno in vživalo blagor miru. Turjani so sloveli v umetnostih in so bili učitelji Rima; Sabini so roparskim rimskim sinom pustili svoje hčere in tako dali spocetek poznejši telesni moči; slovenski rodi noriški in panonski so bili slavni na bojištvu in pri ognjišču, dokler jih ni izselovanje celtiških narodov stiskovati začelo in Rimljan volče prirode njih podjarmil in njihove samostalnosti zatrl.

Indiško rodovino pa je prisililo svojo prvo domovino zapustiti povečanje in pomnoženje. Pa, kakor je to pomnoženje člene ene rodovine razdružilo, tako je tudi njihov jezik razklatlo. Lepo piše o tem preučeni Eichhoff²⁾.

¹⁾ Iz »Aeneide« Virgiliove se vidi (Aen. I. 243), da sta liburniški in veneški rod bila sorodna; ker pa so po Serviu (ad Aen. v. 243) Vindeličani tudi liburniško plemo bili, nemore nobeden Liburnov in Venetov traškim Iliriom pripisovati, tudi Vindeličanov ne k Celtom. Ker pa se Veneti ločijo po šegah, oblačilu in jeziku od Celtov kakor Polybi (II. 17) piše, kaj so tedaj družega bili kakor Slaveni?

²⁾ Eichhoff v »Europa und Indien« na strani 4. in 5. pravi: Das Anwachsen der Menschenfamilie vervielfältigte die Verhältnisse und Bedürfnisse; der Erfindungsgeist veränderte die sachlichen Gegenstände, und bemächtigte sich des Naturreiches, um es zu seinem Nutzen anzuwenden. Von da an musste die Sprache zugleich mit dem Menschen wachsen. Den Regeln der Aehnlichkeit folgend fing man an, die Grundlaute von dem Einzelwesen auf die Gattung, von dem Wirklichen auf das Gedachte überzutragen; man trennte von jedem Dinge die Eigenschaften, um sie auf verschiedene gleichartige überzutragen; man unterschied die vorübergehende Handlung von dem bleibenden Wesen, das sie verrichtet; man vermied die lästige Wiederholung der gleichen Benennungen durch die Anwendung einiger bekannten Wörter; man bestimmte endlich die Zahlen, die Zeit- und Ortsverhältnisse und alle Nebenumstände. So bildeten die logischen Theile der Rede, welche dem menschlichen Verstande selbst dann gegenwärtig sind, wenn er sie nicht ausdrückt, sich deutlich in der Sprache ab, unter den Formen der Dingnamen, der Eigenschafts-, Handlungs- und Zustandswörter, der Fürwörter und der Bestimmungswörter. Die gegenseitigen Beziehungen der Gegenstände und die genauere Bezeichnung der Handlungen vervielfältigten bald diese Redetheile selbst durch Deklination und Conjugation. Um so vielen Erfordernissen, so vielen Nebenbestimmungen einer und derselben Vorstellung zu genügen, konnten die Wörter Anfangs so zusammengestellt werden, dass sie sämmtlich ihre Geltung behielten; aber das beständige Zusammenstehen der Silben, welche bei dem wachsenden Reichthum an Vorstellungen sich unauf-

Kakor se je jezik, tako se je tudi izvirna vera popačila. V prvi svoji dobi so vsi aziatski narodi vero v samega edinega Boga imeli. Bil je to ostanek božjega razodenja. Sledi vere v samega edinega Boga se najdejo clo pri Gerkih in Rimljanih. V orfejskih pesmih se bere: »Vsi Bogovi so eno. Ena moč, eno božanstvo je Cevs, veliki vrednik sveta.« (Orph. frag. IV. stran 364). Valeri Soran pravi:

Jupiter omnipotens, regum rex ipse, Deumque Progenitor, Genetrixque Deum, Deus unus et idem. (S. August. de civ. Dei IV. 9. VII. 9.)

Temu podobno govori Synesi (Himn. III.)

Σὺ πάτερ, σὺ θεοῖσι μήτηρ
Σὺ θ' ἀσπὴν, σὺ δὲ θηλυς.

Bruker piše enako od Kaldejov (Histor. crit. filol. II. 2. 18.): »Deo, quam summum maximumque venerantur, Adad nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat unus.« (glej: Macrob. Saturn I. 23.) Ravno tako je bila tudi vera v samega edinega Boga pri starih Germanih: Regnator omnium Deus, cetera subjecta atque parentia — piše Tacit (German c. 35.) In tudi v indiških bukvah Vedas se bere, da je samo eden duh veliki, kateri se veli solnce (Asiat. Research. VIII. 397.) — Tiste betve indiške rodovine, ktere so se naj preje ločile in izselile, so še obdržale v svojem basnoslovju enoverstna (einfache) božanstva, ktera niso druga, kakor vtelesene (personificirane) moči nature. Zato ima keltiško basnoslovje cele podobe, tudi germansko ne vé nič od avatar. To je živi dokaz, da sta se te betvi najpreje, pred Vindiško iz Indie preselile.

Sledi božjega razodenja so se zmiraj bolje zgubljali, in človek si je, kolikor več se je ločil od poznanja postav nature, njenih uzrokov in delovanj, zmišleval nove božanstva. Tako so nastale avatare indiških božanstev, ktere je naj mlajše indiško plemo, ki se je iz Azie v Europo preselilo naimre vindiško, seboj prineslo in jih v svojem bogočastju ohranilo, in sicer Vindi takraj Dunaja, kjer so v veči edinosti in celosti živeli, celò indiška imenovanja bogov, kakor Surja, Vindrana, Jaurama, Mitra itd., in imena po bogih totih, — severni pa, ker so odrezani bili zgodaj od prastebila (Urstamm), so v teku časov imena pozabili. Tako lahko zapopademo, zakaj nemški kronisti, kateri so nam ostanke severnovindiškega basnoslovja zapisali, njihovih bogov po indiških imenih ne imenujejo, čeravno so vse vlastitosti in vsi obredi čisto indiški ostali.

(Dalje sledi).

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Trbovlj na Štajarskem 20. julia. Ker se je snoči ob desetih pri nas bliskalo, gromelo in treskalo, da je bila groza, in je huda vihta trikrat se ponovljala, in po nekterih soseskah Trbovske fare toča veliko škodo

hörlich verbanden, und allen Gedankenverbindungen gemäss zusammenwuchsen, brachte bald die eine oder die andere derselben zu der blossen Rolle einer Vor- oder Endsilbe herab; sie vereinigten sich bei ihrer Veränderung und ihre Vereinigung ward bleibend; seitdem erhielt ein Wort mehrere Vorstellungen, die Sprache hörte auf sich in dem zu eng gewordenen Kreise nicht sam zu bewegen, sie schwang sich empor und wuchs vielsilbig.

Die Sprache hat aufgehört Eine zu sein, und ist ebenso mannigfaltige als schnelle Entwicklung trennte die verschiedenen Völkerschaften. Bald durch Gebirge, Flüsse und Meere, durch grosse Zwischenräume, welche durch Erdrevolutionen noch vergrössert wurden, getrennt, bildeten diese Völkerschaften ihre Sprachen unter den verschiedenartigsten Einflüssen aus; sie verarmte durch Rohheit, sie veredelte sich durch bürgerliche Gesittung itd.

gajoči podnebni zrak (ljust); sila veliko zemlje bi se potem pridobilo in sto in sto mostičev in mostov bi tudi treba ne bilo. In, kar je še poglavitna reč: kako lepo bi se dalo močenje (Bewässerung) napraviti.

Vém, da tako obširno delo se ne da mahoma opraviti, da je dnarja in časa k temu potreba, — ali če se vsi posestniki združijo, in jih vlada v tem početju podpira, je vse mogoče.

Višji ležeči del močirja se da tudi le deloma drēnažiti. Na nasvet krajske kmetijske družbe, ktera si hvale vredno prizadeva, po vsem svetu slovečo drēnažo tudi na Krajskem vpeljati, bodal častiti Ljubljanski magistrat eno svojih senožet zraven Dolenske ceste pod nekdanjim Gromadčkovim gradom še to leto drēnažiti. Naj jo zdej, dokler še ni drēnažena, pogleda vsak, kteremu je za te dela mar, kakošna trava rase na nji, in naj jo ogleda prihodnje leto, kakošna bo. Vidil bo velik razloček že prvo leto. — Gospod Baumgartner že nareja perstene cevi (rore).

Naj bi s pomočjo drēnaže se pod vlado premilega sedanjega cesarja Franc-Jozefa to delo blagoslovjeno dognalo, ktero je tako milostno in skerbno začel Franc I. in krepko napredovati dal Ferdinand I.

Nova cesarska postava, ktera zadeva služnosti ali servitute v gojzidih in na družih zemljiših.

(Dalje.)

Drugi razdelk.

Posebne odločbe.

A. Kako služne pravice (servitute) uravnati (regulirati).

Od lesa in derv.

§. 15. Kadar se morajo vživane pravice popolnoma ali deloma ali tudi le na odločeni čas uravnati ali v red djati, je treba natanjko vse odločbe tega uravnanja s pismom na terdno postaviti in scer tako, kakor §. 4 ukazuje in kakor se bo v sledečih predpisih govorilo.

§. 16. Vse dervašine in scer pravice les ali derva dobivati (ako ne zadevajo samo suhljadi in poberšine ali pa štorov in korenin) se morajo tako uravnati, da se odloči: koliko se bo lesa ali derv vsako leto ali ob družih časih dobivalo, in na katerem mestu se bo dobival.

Koliko se bo derv za kurjavo vsake sorte (naj bo za ognjiša, fužine, oglarije) dajalo, se mora vselej kakor letna davšina izgovoriti po meri Dunajskih sežnjev (klafter), in pa določiti: kako dolge bojo polena, in kakošna v vsakem kraju navadna sorta bo: ali lepe polena, ali bolj izmeček, ali butare itd.); — les za stavbe (cimpre) in za drugo rabo, kakor za izdelke tesarske, mizarske itd. se pa mora odmeriti v taki lastnosti, ki se prilaga namenu zadobljene pravice, ali v kuabičnih čevljih te in te dolgosti in debelosti, ali v izrečenem številu debel, hlodov, rant odločene dolgosti in debelosti — in vse to se določi, kakor je kje potreba: ali za vsako leto ali za daljši čas, v katerem sme vživavec po večkrat ali pa tudi ves les, kteri mu gré, na enkrat terjati.

§. 17. Pravica do poberšine suhljadi ali štorov in korenin se ima le tistikrat vstanoviti na letno odrajtvalo, kadar lastnik gojzda sam to želi.

To določilo se ima po Dunajski meri in sorti derv zgoditi.

Kadar se to zgodi, je treba po predpisu §. 11. izrajtati: koliko vživanje te pravice na leto znese. Koliko pa je tižitek vreden, in koliko derv je odmeriti za čisti dobiček, kterega je vživavec iz poberšine in štorov za kurjavo imel, to se odločuje po §. 26. te postave.

Od pašnih pravic.

§. 18. V razsodku pri uravnanju pašnih pravic se mora ustanoviti: kakošne sorte živino, koliko glav, v katerem času sme kdo na pašo goniti in v kateri meri sme to pravico vživati. Ravno tako je treba v tem razsodku tudi druge služnosti v red djati, če bi združene bile s pašno pravico; take pravice so na priliko: živino po ptujem goniti, živino napajati, — dalje, da se pašnik ogradi ali zaznamova, čuvaji postavijo itd.

§. 19. Pri uravnavi paše po gojzdu ali po takem svetu, ki je za rejo lesa namenjen, se mora določiti prostor za pašo vsako leto, kteri kosi gojzda so za pašo odločeni, v katerem času in kako se bojo pašniki odkozovali.

(Dalje sledi).

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

(Dalje.)

Če to reč globlje presodimo, vidimo, da glavni bogovisevernih Vindov niso nič drugega, kakor prestavki indijskih imen v slavenska. Ker so zgodaj svojo samostalnost zgubili in pod oblast drugih narodov prišli, jim ni mogoče bilo svoje častje tako razvijati, kakor južnim, kteri so brez dvombe po načinu indijskih braminov imeli šole, v kterih so se mladenči podučevali v verozakonskih rečeh, znabiti tudi v svetem jeziku braminov. Pri južnih Slavenih so se gotovo ohranili prepisi svetih bukev »Vedas«, »Puranas«, »Gita« itd., kar vidimo in se prepričamo iz tega, ker na rimskih kamnih lastna imena po tih bukvah prejeta najdemo ¹⁾, kakor »Vedius«, »Puranus«, »Giton« itd. Severnim je brez dvombe le ustmeno izročilo obdržalo staro indijsko vero v poznejših časih, južnim pa pismeno. Tudi človek ima do verozakonskih reči in božjih imen večjo pobožnost in častenje, kakor do posvetnih, zato tudi se imena bogočastja verozakonskih obredov itd. niso tako hitro pozabile, kakor imena vsakdanjega življenja in občenja, ktere so zapopadene v izrazih jezika.

Da so severnoslavenska glavna božanstva ednaka z indijskimi, samo s slavenskim imenom, to vidimo iz indijske trojice Trimurti. Paulin (*System Brahm.* stran 106.) piše o nji sledeče: »Trimurti seu Trinitas indica. Ex sententia Indorum Brama est creator, Višnu conservator, Živa est destructor, vindex et iudex, cui animarum post mortem cura obtigit. Samserdamicum »tri« significat tres, »murti« vero personam vel corpus. Trimurti seu trinitas indica sunt tres personae etc.« Pri severnih Slavenih se veli ta trojica: Triglav (*Vita s. Ottonis* L. 2. c. 13.) in se reče od njega: »ideo summum Deum habere tria capita, quoniam tria procurat regna, id est, coeli, terrae et inferni« (primeri: Brama, Višnu, Živa).

Tudi po duhu jezika slavenskega je Triglav dosledni prestavek indijskega Trimurti, ker Slovenec pomeni »glava« tudi rabi v pomenu »oseba«, individuum, persona; postavim: deset glav živine pase.

¹⁾ Muhar: *Gesch. d. Steier.* I. 366, 368, 375.

Ime božanstva Brama pomeni razun drugih tudi toliko kot pravica ¹⁾ resnica, veritas (*Kollar Slav. Boh. 230.*) Bramu jednak je v častju in podobli severni Prove, kakor so nam to ime nemški kronisti popačili in ktero se je brez dvombe glasilo Pravi, Deus verus. (*Massius: de Diis obotr. c. 2. str. 35. Chron. Sax. 1153, Petrus Albinus Meissn. Chronic. X. str. 302.*)

Višnu pomeni po etimologiji nekterih jezikoslovcov toliko kot „vitez“, in mi smo že spoznali severnoslavensko božanstvo: Vit, Vitislav. Drugi jezikoslovci (*glej: Bopp. Gramm. str. 44.*) izpeljujejo ime Višnu od glagola „vis“ intrare, habitare, tedaj pomeni Višnu intransitum gloria, hospitum Dominus, protector, pro illis pugnans, Hostislav, Vitislav, Vitoljub, zato česka beseda „vitati“ salutare ²⁾.

Da vse te božanstva severnoslavensko basnoslovje pozna, učijo basnoslovci (*glej: Leibnitz Scriptor. rerum brunsvic. str. 141.*)

Edna avatara Višnutova se je velela Parasurama, ktera po besednem prestavku pomeni: Gostirad, Radigost (*glej: Vollmer Myth. str. 1224.*) Zdaj zapopademo, zakaj je Radegost tako do tenkega podoben Višnutu. Živa je obdržala svoje indiško ime tudi pri severnih Slavenih.

Indra, Deus aeris et tempestatis (*Bopp: gloss. 31.*) se je malo poslovenila, ker na rimskih kamnih najdemo Vindrana, to je, Vedrina. Litvanci jo imenujejo Podaga, to je, nebeška, od „dangis“ coelum (primeri: jugoslovensko dōga, duga, iris, mavra), Rusi pa: Pogoda od besede „god“ tempus. Kakor je tempestas in tempestas iz „tempus“ nastalo, tako iz „god“ Pogoda, ruski izrečeno Pagada. (*Več beri o tem pri Helmoldu: Chronicon Slav. I. cap. 84. stran 68 in Hanuš Wissenschaft. der slav. Myth., stran 75, 260, 107, 110, 273, 260.*) Dalje so iz indijskega preložene božanstva: Govinda — v Volos, Stado, Hari — v Zelon, Zelen, Kurma — v Želv; druge so le malo premenjene, postavim: Bhavani v Babo ³⁾, Hiranja v Gorinja. Kdor se globeleje hoče o tej enakosti indijskega in slavskega basnoslovja podučiti, naj bere Kollarovo „Slavo Bohinj“ in izvrstnega dr. Hanuša basnoslovsko delo: „Wissenschaft des slav. Mythus. Lemberg 1842“.

(Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

* Omenili smo že, da je od c. k. ministerstva pravosodja izdani besednjak za pravoslovne in politične reči tudi v horvaškem, serbskem in slovenskem jeziku dodelan. Pristavimo danes, da ta obširna 44 pól debela knjiga, s katero bo mnogim potrebam pomagano in se je naše slovstvo kaj slavno pomnožilo, velja 2 fl. 36 kr. Besednjak je tako napravljen, da nemški besedi je pridjana horvaška, serbska (s cirilico) in slovenska; tako ob enem zvemo pomén nemške besede v treh jugoslavenskih jezikih. Velike

¹⁾ Brama tudi v indiskem pomeni: rast, Wachsthum, zato toliko imen Rastislav pri severnih Slovencih, pri južnih najdemo historiško ime vojvoda koroškega Rastie. Zdaj je jasno, odkod toliko »Crescentius«, »Crescentinus«, »Crescentia« itd. pride; so to prestavljeni Janbrami, kakor smo na koroških kamnih našli — prestavljeni Rastieci.

²⁾ Tako je pod »Jupiter suspitator« večkrat indoslavenski Višnu skrit.

³⁾ Pri noriških Slovencih se je velela Bhavani Baba ali mara, die Weltmutter, zato toliko Beba lastnih imen BAEBIVS, BAEBIA na kamnih v Noriku in Panonii. a se večkrat spremeni v e, primeri: lahek in lehek, kratak in kratak, jaro in jero itd. Ime še je ostalo v psolvkah naroda. V severnoslavenskem basnoslovju najdemo to indiško Bhavani Majo — noriški Babi Mara pod imenom Baba.

hvale vredni knjigi so pridjani pregovori v omenjenih 3 jezikih; slovenski se takole glasi: „Če tudi nazoča knjiga ne zadosti želji, leta 1849 tū in tam brez ozira na djanske razmere izrečeni, da bode plod komisije, v predgovoru za hervaško stran omenjene, ena in enaka pravoslovna terminologija ako ne vseh austrijskih Slavjanov saj vseh južnih Slavjanov, se je, zlasti po krepkem prizadetju gosp. doktorja Matija Dolenca, dvornega in sodnega pravdosrednika na Dunaju, vendar to doseglo, da so bile tri južno-slavjanske narečja v en zvezek natisnjene, nekaj za to, da bi se s tim bližnja njih srodnost očitno kazala, nekaj pa za to, da bi se tū nasvetovani pravoslovni izrazi in izreki vzajemno podpirali, opravičevali in dopolnovali. Upati je, da bode slovenski pisatelj v njej marsikako koristno mervico zapazil. Samo po sebi se pa razumeva, da velja, kakor vsak drug slovník, tako tudi nazoči pravdoznanski slovník z umnim prevdarkom in v duhu slovenskega jezika rabiti, in ne sužno deržati se ga. Tako najdeš v njem n. pr. mnogo nemških imén, kakor so: der Abgang, die Abwesenheit, der Eingriff in fremde Rechte, das Zustandekommen des Gesetzes, in enacih brez števila, so v tem slovníku kjekod, da se je prostor prihranil, tudi s samostalnimi imeni poslovenjene, če prav se v pisanju (v stiku besed) po naravi slovenšine morajo z glagoli prestavljati; ravno tako je v nemškem predelku (morda po nepotrebnem) sila veliko imen v drugem sklonu, na pr. Einführungs-, Eingangs-, Erbs-, Feuers-, Intabulations-, itd., ki so bile poslovenjene zdaj s besedami v drugem sklonu, zdaj s prilogi, tū in tam s stavkom: kar se tiče itd., ki se pa morajo v pisanju tako prestavljati, kakor vsakokratna zveza besedi nanaša.

Kar se tiče natisa slovenske strani, gré tū še pristaviti, da je bila gori omenjena komisija po dokončanem posvetovanju izperva gosp. doktorju Dolencu izročila nalogo v komisii ustanovljene izraze v red djati, dopolniti, za natis pripraviti in natisno popravu oskerbovati; ker pa imenovanemu gospodu pravdosredniku njegove mnoge opravila niso tega dopustile, je delo to podpisani prevzel in s pomočjo zaslužnega slovenskega pisatelja, gosp. Janeza Navratila, c. k. oficála najvišje sodnije, opravil.

Na Dunaju 16. aprila 1853. Matevž Cigale“.

* C. k. ministerstvo uka je prejelo za tisk slovaško aritmetiko od g. Čulena, profesorja v Banskim Bistrici, in pisatelju 220 for. za njo podelilo.

* Izdal se je 3. zvezek 3. tečaja časopisa „k prospechu času přimeřinych oprav na gymnaziích“, od prof. Jungmanna v nemškem in českem jeziku.

* V Lvovu se natiskuje delo Juliana Horoškeviča pod naslovom: „Swiat popularnie opisany“ (svet po domače popisan) in zbirka povedk „Swietojanskie Wianki“.

* Njegovo veličanstvo je blagovolilo prejeti posvečenje Kollarjevega dela: Staro-Italia slavjanska.

* V Karlovcu se je zapisal v filozofsko učilišče učenec, ki nobene roke nima. Bil je brez rok rojen; piše z desno nogo.

Kratkočasnica.

Neki Anglež potovaje v Valencii se je zaljubil v prezalo mlado ciganko. Mati njena ni bila zoper to ljubezin, toda terja, da Anglež njeno hčer za ženo vzame. Anglež na to odgovori, da nima dosti premoženja, da bi se ženil. Stara ciganka se začne na vés glas krohotati ter mu reče: „kako to? ti nisi bogat, in vendar stanuješ v deželi, kjer je tolikšno bogastvo. S tako izurjeno tatice, kakor je moja hči, znaš kmalo biti največi bogatin. Vzemi jo za ženo“. — Zares ciganska mati!

te reči, do katerih ima kdo pravico, in koliko mu jih na leto gré, na katerem mestu in o katerem času jih ima dobivati.

§. 21. Če pa na služnem zemljišu ni toliko pridelka, da bi zamogli vsi vživavci iz njega toliko dobivati, kolikor bi jim po storjeni rajtingi šlo, morajo oni terpeti, ako se posestnik služnega zemljiša in pa vživavci kako drugač med sabo ne zastopijo, da se jim po primeri začasno ali za vselej nekoliko vžitka uterga; le pri tistih odrajtivilih se ne sme nič utergati, pri katerih se je izkazalo, da ima vživavec kakošno pravico, to odrajtivilo pred drugimi terjati. Če kdo terja povračilo škode o tem, da se mu je vžitek utergal, se ima to na poti pravde izdelati.

§. 22. Pri uravnavi teh pravic se mora pa tudi to natanjko odločiti, kar mora vživavec posestniku služnega zemljiša za ti vžitek nasproti dajati ali storiti, ako ni to že po predpisih, ki so zapopadeni v postavi za odvezo zemljiš, določeno.

Te nasprotno odrajtivila ali dolžnosti se morajo kakor stanovitven leten dohodek prerajati po ravno tistih vodilih, po katerih je bil vžitek določen, in zamorejo obstati ali v dnarjih ali pa v blagu ali pridelkih.

Kjer se za vživanje tacihih pravic kakšni pridelki odrajtujejo, sme posestnik služnega zemljiša tirjati (ako mu kakošne posebne pogodbe ali kontrakti tega ne branijo), da se porajajo v dnar po srednji ceni, ktero so odrajtovani pridelki v tistem kraju od leta 1836 do konca leta 1845 imeli.

Kjer je pa vživavec za svoj vžitek na ptujem gruntu dolžan gospodarju tega grunta delati, se mora to delo vselej preobrniti v letno odrajtivilo v dnarjih in sicer po srednji rajtingi plačila (lona), ktero je v tistem kraju od leta 1836 do konca leta 1845 navadno bilo.

Če posestnik služnega zemljiša terja, se nasprotno odrajtivilo mora od prerajtanega vžitka odbiti. Po tem se pravica vžitka uravna, nasprotno odrajtivilo pa za naprej neha.

§. 23. Če tistikrat, kadar se kaka služna pravica uravnjuje, še ni vse v takem stanu, kakor je v §. 5. pod čerkama *a* in *b* predpisano, da bi se ona zamogla popolnoma ali deloma odkupiti, če je pa vendar izkazano ali se saj po pravici upati sme, da se bo to zgodilo po preteku nekega časa, ali kadar bi se drugačno kmetovanje napravilo, se mora v ti uravnavi tudi ustanoviti čas: kdaj, in pa o koljše in e: v katerih sme vživavec ali pa posestnik služnega zemljiša odkupljenje in koliko tega terjati. Ob enem je pa pri ti uravnavi, če je treba tudi vse na tanjko določiti, kako se bo ta prestop v odkupljenje napravljaj. (Dalje sledi.)

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Rasložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?« (Dalje.)

Kar je zgodovinarje v dogodivščini Slavjanov zmijarj motilo, je nad vsem bilo to, da so povsod imena Slav iskali. Neskončno veliko vindiško pleme ni nikdar občinskega imena imelo, temoč se locilo in imenovalo po bogovih ¹⁾, ktere so posebno častili; zakaj to je

¹⁾ Tako najdemo Bodnice ponemčane Obotrite po »Bhadrikali«, Dervane po »Dhermi-turu-biku«, zato slovenska beseda »termast«, »terbavec«, stierköpfig, halststarrig; krovce po kravi »Bhavanini«; Kašubi severnoslavenski rod po »Kašjabi« (Kasyapa), Lingones po »Lingamu«, simbolu Živata pod podobo moškega spola (sub specie phali

tudi bila vlastovitost starih Slovanov, kakor njihovih dedov Indov, da so se v verske stranke (sekte) razdeljevali. Tudi po kastah so se razločevali, iz ktere je eden ali drugi rod nastal. Zna biti, da se je ktera betva na severu velela Slaveni; občinsko to ime nikdar ni bilo. Učeni Šafarik misli v Ptolomejovih »Svobenh« najti ime Slaveni. Zna biti. Kollar izpeljuje ime Slav od boginje Suahe, to je, boginje ognja, luči. Tudi to terdenje ni prazno. Gerški, latinski in nemški pisatelji starejše dōbe nas imenujejo Vinde in Ante; tudi ti imeni ste gotovo domači, ne pa ptuji, kakor so nekteri mislili, ker lastna imena Vindus, Vindillus, Vindilla, Antillius, Antumar (Slavomir), Antia, pogerčeno Enea, se pogostoma na rimskih kamnih najdejo ¹⁾.

Že smo rekli, da je vindiško pleme nar mlajši iz Indie se preselilo; to poterduje vera, to poterduje jezik slavenski, kteri in sicer slovensko narečje naj več sanskritskih korenin in besed je obderžal. Pa to tudi priča ednakost šeg in običajev slavenskega naroda z indiskim današnje dōbe, ktereга večidel otešana (civilizirana) okrutnost angleška tlač in mu mozeg, kakor pijavčica kri bolnemu, izsisava. To ednakost je dokazal slavni Kollar v svoji knjigi »Slava Bohinja« od strani 156—206. Mali primerjajoči slovník sanskritskih in slavenskih besed imamo od našega slavnega rojaka generalkonzula Mihanovića. Tudi v delih preučenegega dr. Miklošiča, v Boppovih in Eichhoffovih slovniskih spisih se ozira na slavenski, posebno ruski jezik; škoda! da ta dva velika orientalista nista si prizadevala slovenskega se naučiti, v kterem je ta indiska sorodnost še naj lepše viditi.

Škoda tudi, da še dozdej ni noben slavenski jezikovni narodoslovec potoval v Indio, gotovo bi se v raznih živečih indiskih jezicih, ktereга našel, iz ktereга slavenski glasovi razumljivo zvonijo. To bi nar lože storili ruski spisovatelji, kteri imajo velike pomočke; mi ubogi Slovenci, kteri svojo slovastvo pri mescu pečemo, kaj takšnega ne moremo storiti.

Na koncu svojega članka še hočem drugo stran našega indiskega pokolenja primeriti, ktere, kolikor mi je znano, dozdej ni še noben preiskovavec v ozir vzel, in sicer topografsko ^{a)}:

1. Rodovi.

Indiski rodi: *)	Slavski rodi: **)
Bessingyte	Besunčani.
Doani	Donjani, stanovniki kraj Dona.
Sindi	Sindoni, nad izvirom Visle.
Cudutæ (Kovdovta)	Kučani.
Marundæ	Marehari.
Masoli	Masovci.
Soretæ, Serres	Serretes v Panonii. (Plin).
Sorigoi	Sorigotur, mesto v veliki Moravii.
Karei	Karni.
Sogdi	Sotaki.
Svasteni	Svanetes, v Noriku. (Ptolom).
Prasii	Presiani, Braslavci.

fascini); Narečane po »Narajani« (Višnu), zato ime reke Naretve, potialancene »Nerenta«, Spori Svori (Jornandes) po »Zvor zodiacus Surja«; Latovicani po »Lati« (Lotos) simb. Bhavaninim.

¹⁾ Muhar Gesch. d. Steierm. I. stran 443, 442, 416, Valvasor v pisih verhniskih itd., Muhar I. 366.

^{a)} Vsakdo vé, da so gerški in rimski pisatelji, kteri so nam imena narodov stare Indie zapisali, jih v obliki popačili, ali korenike so vendar ostale indiske. Tudi so tukaj, kakor Indi imena prestavljali, kterih pomen so razumeli, to se vidi iz imena predgorja, ktero Plini imenuje Avium, Strabon pa Ορειών ἄκρον, glej Forbiger stran 148.

^{*)} Forbiger »Handbuch der alten Geographie«, Leipzig 1851, stran 141—150, Bohlen »das alte Indien«, Lassen »Indische Alterthumskunde«, Ritters »Erdkunde«.

^{**)} Šafarik »Slovanske Starožitnosti«.

Sabare
Salaceni
Sandokand
Senni

Sabirci.
Salini, Salasi. (Ptolom).
Sandec, Sandecani.
Senienses, Senjani.

(Dalje sledi).

Zgodovinske reči.

3. Kaj gospod Terstenjak od „Lobie“ in „Santika“ pravi.

Ne bil bi se nadjal, na besedo v „Novicah“, katero je prijateljska roka mojemu pisanju pristavila, tako naglo in posebno prijazno od gospod Terstenjaka odgovor, ali prav za prav dopis prejeti, ker s prečastitim pisateljem nisim znan bil. Ne zadržujem tedaj tudi njegove besede naznaniti, ker njegov namen gotovo ni, jo v tesnem prostoru posamskega lista zakrito deržati.

On tedaj tako piše od „Lobie“:

„Vi ste željo sprožili, da bi Vam povedal, katero mesto da je „Lobia“. Ni drugo kakor Lbljana. Bodem to v svojih bukvah z diplomatskimi listinami dokazal.“

Dalje pravi od „Santika“:

„Rimski Santicum je stal na Zili, kjer je dnešnji Lind na Koroškem (San = lind). Razun etimološkega dokaza imam tudi historijske in arheološke.“

K temu pristavi gosp. Terstenjak tudi svojo (se samo vé, da boljši ko našo) razlago nekterih imen unidan v „Novicah“ napeljanih. „Latobius“, na Koroških kamnih Latovus je priime Bramata Kamalasana, to je, Latov Brama, na lati (lotos) sedeči Brama. Invictus Mithras cum signo lunae je Živa Čandrašegara, lunam in capite ferens, in je bil tudi kot solnce časten, njegova žena Bhavany - Baba pa je bila častena kot mesec. Mithra je toliko, kot Mahatur, to je, veliki bik, simbol plodivnosti in solnca. Zato Mitrove podobe vse nosijo podobo bika, katerega mladeneč kolje, in pès (primeri: canis canicula, die Hundstage, pesji god, naj vročje solnce) kri njegovo liže. Voltrex pa je etrusko ime, in pomeni vol, tur, der Auerochs, Buckelochs = Mithra. Plaetor je ded naših Pleteršekov; tudi ime Plaetor je mitološko. Itrius je Hitrius, to je priime indijskega Herkula Skandata. Mithrapus je kaj važno ime. Ap, op pomeni v umbrskem dialektu ogenj; tedaj Mithrapus Maha tura ap, to je, mogočnega tura ogenj = goreče solnce.“

Sploh gosp. Terstenjak veliko veselje nad tem naznanja, da bi se domorodci več na polji starozgodovinskem trudili. In res je to kaj bolj želeli posebno na Krajskem. Korošci se že davno trudijo o zgodovini svoje dežele, in lepe dela so že na znanje dali, tako o politični kakor o cerkveni zgodovini. Pri nas se pa od Linhartovega in Vodnikovega časa le bolj počiva. Društvo zgodovinsko v Ljubljani si prizadeva svoje donesti; pa na njegove dela se malo gleda, ali se jim še kaki drugi nameni podkladajo. Nečem s tem terdit, da je vse prav in gotovo, kar spisi zgodovinskega društva prinašajo; pa ravno tak malo in prazno tudi ni.

Gosp. Terstenjakovi spisi o starozgodovinstvu so pač sila imenitno in važno delo, ne samo za radovednega zgodovinarja, in sploh za omikanega Slovenca, ampak tudi za bogoslovca, ker ga učijo na kakošno polje so prvi oznanovavci sv. evangelija svoje seme sejali v naših krajih; namreč ne samo na rimsko-gerško, ampak tudi na slavensko-indiško basnoslovje. Pri vsem tem so menj poznani, kakor bi bilo prav.

Zgodovinske reči naše dežele pa bi se imele tudi priprostemu ljudstvu bolj priladiti; rado posluša kake stare zgodbe in pripovedi dostikrat domišljene; naj pazi tudi na gotove in resnične zgodbe svoje do-

mačije, da zna tudi kake najdene starine prav ceniti, bodi si kamne ali denarje.

Nektere reči naše zgodovine se tudi prav lepo v otroške keršanske nauke vplesti dajo. Na primeru: pripovedujemo otrokom, kako so kdaj narodi pravega Boga pozabili, in malike častili; kdo bi zraven ne pristavil prašanja: kako je to v naših krajih bilo? Naj povémo, kako so bili naši stari nespametni, da so solnce kot boga častili; naj povémo, da sedanji kres, ki ga otroci zdaj veselo žgejo s. Janezu v spomin, so kdaj mertvemu solncu kurili; naj razložimo, da baba, katero še v kakem kraju za igračo v vodo nesejo ali pa žagajo, je po nekdanjem mnenju na boginjo zmišljeno merzle zime kazala, in drugo tako. Naj pristavimo, da vsi moramo Bogu hvaležni biti, ker zdaj živimo v luči prave vére: bi otroci tega ne poslušali, ne pomnili radi? Ali drugo: Pripovedujemo, da aposteljni so šli po Gospodovem odhodu po celem svetu, oznanovat s. evangeli; kdo ne bo prašal: ali je kateri apostelj tudi v naše kraje prišel? Naj povémo, da sv. Marka je bil v Oglej, da sv. Peter je obiskal za njim nove cerkve v Primorji; naj razložimo, da so po tem sv. Herma-gora, in pozneje sv. Pavlin, sv. Rupert, sv. Virgili, sv. Ciril in Metud pravo véro pri nas oznanovali: ali to naših otrok ne bo veselilo? Gotovo da! S tem bo zgodovina bolj domača postala, namesti da je zdaj tako ptuja, kakor iz neznanega sveta! P. H.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba. Z. 1.) Naš leposlovni časopis „Neven“ bil bi nehati moral, ako bi se ne bil za-nj tako krepko glavni odbor naše „matice“ potegнул. Pri vsem tem vendar njegovo izhajanje ni zavarovano, ako jugoslavenstvo občinstvo za-nj bolj ne bo skrbelo. Gotovo bode vsakemu prijatelju književnosti drago čuti, da se od sedaj marljiva odbornika matice, gg. profesorja V. M. Golub i Ad. Tkalcévić i vrstni pesnik gosp. J. Trnski za napredek lista neumorno trudijo, i posebno to, da je vredništvo „Nevena“ naš prevrli spisovatelj Bogoslav Šulek sam prevzel i da bo z prirojeno redko marljivostjo s pomočjo imenovanih gospodov za-nj delal. S takimi silami previden bo „Neven“ krepko k svojemu cilju težil i lepi svoji nalogi popolnoma zadostoval, to tolikoveč, ker so tudi drugi izvrstnejši pisatelji obljubili, bratom bratovsko roko podati. Je tedaj naša sveta dolžnost, pozvati vse rodoljube: naj nam v važnem poslu za napredek domačega slovstva blagovoljne pomoči ne odtegnejo, brez ktere nobena še tako mala stvarica obstati ne more. Gosp. V. Sabljicu, vredniku „narodnih novin“ javno iz srca se zahvalujemo, da je teško breme odgovornosti za „Nevena“ radovoljno prevzel; Jugoslavenom pa kličemo iz globočine srca: podpirajte narodno književnost, ktera ima biti vsakemu i slednjemu Slavjanu najmilejša zabava, naj dragoceneje zlato, brez katerega nam ne gré ime izobraženega naroda v vrsti razsvetljenega človečanstva. Naj ne bo glas naš klic vpijočega v pušavi!

Iz Lokve na Teržaškem. (Po naključbi zakasnjeno²⁾). 7. dan pret. mesca je bila posebna slovesnost v Lokvi. Prečastitljivi škof Teržaško-Kopriški gosp. dr. Legat so prišli birmat. Pred sv. birmo so birmance sami izpraševali, katerih je bilo dokaj zbranih; po doveršenim spraševanju so milostni škof krepko in podučljivo besedo ljudstvu govorili, ktera bo vsim pričujočim gotovo v vednem spominu ostala, in potem so začeli birmati. Po svetim opraviilu pa — poslušajte, dragi bravci, posebno veselo in redko novico: — so milostljivi škof častitega gosp.

¹⁾ Omenjenih dopisov nismo prejeli.

²⁾ Pred tem nismo nobenega dopisa prejeli.

Vred.

Vred.

Nova cesarska postava, která zadeva služnosti ali servitute v gojzdih in na družih zemljiših.

Drugi razdelk.

Posebne odločbe.

(Dalje.)

B. Za odkupljenje služnih pravic.

§. 24. Kadar je gotovo, da se ima kaka pravica odkupiti, se mora s posebno razsodbo izgovoriti, da je vživana pravica nehala in namesto nje to ali to plačilo stopilo.

§. 25. Za tarifo tega odkupljenja ima veljati vrednost letnega vžitka, ktera se razodeva iz uravnave, ktera je bila po tem patentu morebiti že dogotovljena, ali ktera bi se bila dogotovila, če bi po tem patentu samo uravnanje dopušeno bilo.

§. 26. Če se posestnik služnega zemljiša in vživavci služnih pravic zavolj vrednosti letnega vžitka med sabo ne morejo zastopiti, je treba to vrednost po zvedenih možéh prerajati dati, ki bodo stroške, ktere vživanje teh pravic vživavcu prizadeva, odsteli in čisti znesek, ki vživavcu po tem ostaja, prerajati; za podlago prerajbe bojo jemali ceno, o kateri so se vdeleženci med sabo zastopili, ali pa srednjo ceno iz tistega kraja od leta 1836 do konca leta 1845. Ako takdajna cena ni več znana, ali če uterjeni pomislili zoper njo govoré, imajo praviloma zvedeni možé to ceno odločiti.

§. 27. Od vrednosti letnega vžitka, ki se ima odkupiti, se odbije letni znesek tistega odrajtva, ki ga je nasproti dajal vživavec služne pravice posestniku zemljiša; vrednost tega odrajtva se po odločbah §. 26. prerajtuje. Kar čez ostane, je vrednost, ktera dvajsetkrat vzeta dá v denar spreobrnjeni kapital odkupljene pravice.

§. 28. Če se pa namest dnarja za odkupšino en kos zemljiša odstopi ali zemljiše razdeli, se ceni vrednost tega zemljiša po prihodkih, ki se dajo stanovitno iz njega dobivati, tedaj po srednji meri sedanjih in prihodnjih pridelkov. O tido- ločbi se zastopijo vdeleženci med sabo ali pa razsodijo zvedeni možé.

§. 29. V gruntih bukvah na služno zemljiše vpisane pravice (to je, hipotekarne pravice) zgubé svojo veljavo zastran tistega kosa, kteri se komu za odkupšino prepustí. Tiste gruntne dolžnosti, ktere po svoji natori na odstopljenem ali razdeljenem zemljišu ostanejo, ali ktere se zavoljo kmetovanja zopet na novo dopustiti morajo, se morajo pa v rajtingo vzeti, kadar se vrednost zemljiša odločuje.

§. 30. Zemljiše se smé pa samo tistikrat za odkupšino odstopiti ali razdeliti (na parte), če je po tem še mogoče, del s pridom obdelovati. Tudi je pri tem, kolikor je moč, vselej na to gledati, da to, kar na vsacega pride, bolj skupej leži, to je, da so posestva bolj arondirane. — Če ni mogoče, da bi se dnarna vrednost vživane pravice z odstopljenim zemljišem čisto poravnala, in bi se vdeleženci zavolj tega razločka nikakor zedinili ne mogli, se ima ti razloček z dnarji poravnati.

§. 31. Če se gojzd (boršt) odstopi, se praviloma (za navadno) ne smé tako odstopiti, da bi se razkosil na posebne parte vživavcom služnih pravic, ampak za celi kraj ali za celo sosesko (občino, komun) ali pa za vse vživavce skupej.

S takimi gojzdi je zastran gojzdnarskega var-

stva (policije) tako ravnati kakor z soseskinimi (občinskimi) gojzdi.

§. 32. Za odkup dano zemljiše, kakor tudi vžitek v gojzdu, ki je soseski po §. 31 odločen, spada h tistemu zemljišu, s kterega posestjo je bilo do tega časa vživanje na tujem gruntu združeno.

Kadar se pa odkupni kapitali dajejo, je treba gledati, da se pravice družih ljudi po danih postavah varjejo. (Konec sledí).

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«
(Dalje.)

2. Kaste.

Indijske:	Slavski rodovi po indiskih kasta- stah imenovani:
Baniani. Paniani (kupci)	Panonci (Sigynnae Herod.)
Visas (Vizas) (Arrian Indic. cap. XI.)	Bizjaki Horvati, Zagorci, kraj štajerske meje se velijo
Kšatryas (bojaki)	Bizjaki. Boji (?)
Nairas, Nairs, Nairi	Norici.
(moži, gospodarji)	

1. Opazka. Ker tri betve Bojov nam stari spisatelji z raznimi sedeži imenujejo in ker ime BOIVS s pri- in prestavkom BELLICVS¹⁾, kakor tudi ime BARVS (od bor, bellum, pugna) sila dostikrat se na rimskoslovenskih kamnih v Noriku najde, me močno mika v Bojih spoznati Slavene, — ali ktera betva je slovenska? Zgodovina Bojov še je zmiraj v veliki temi zakopana, pa ne obupajmo! Tudi tukaj se bo daniło²⁾.

2. Opazka. Jaz sim ime Norici v spisu „o Ambidravih“ po zgledu nekterih drugih historiskih preiskovavcov izpelaval iz „na hori“ *en ὄρος*, al po mnogostranskem pretuhtovanju sim se prepričal, da so Noričani in gotovo tudi Herodotovi severni Neuri nasledniki indijske kaste Nair (nair, nara, pomeni moža, gospodarja), ktera še današnji dan kraj boka malabarskega stanuje. Le tako je mogoče si razjasniti: zakaj toliko lastnih imen v Noriku: MVSO, MVSON, MVSA (Muž, Mužon, Muža = Mužaca) in latinskih MASCVLVS, MASCIVS, VIRIATVS, VIRIATA³⁾, na spominkih se najde. Berž ko ne se bo tudi stara Noreja najti dala. Nestor piše „Narci“ prav naravno.

3. Reke.

Indijske.	Slavenske:
Dorias	Turja, imen dosti potokov in reči po Slavenskem.
Sabura	Sabaris, rečica, pri kateri je stara Sabaria ležala.
Jomanes, zdaj Jamuna	Jamno, Jamnika, vas in potok na Štajerskem.
Tynna	Tinsko, Tinska, vas, hrib in potok na Štajerskem.
Kainas	Kaina, ponemčano Kainah, reka na Štajerskem. Kenne lastno ime slov. rodovin.
Baris	Baristen (Boristenes).
Atabas, Palandas	primeri lastna imena na rimskih kamnih PALANDINVS, ATEBOD in severnoslav. Hotbudz (Muhar 423.)

¹⁾ Muhar Gesch. der Steierm. I. stran 380. 361. Ankershofen Gesch. Krth. 517.

²⁾ Nisim jez prvi, kteri Boje (primeri severnoslav. Bojare) za Slavene ima. Ze v letu 1825 je prof. Laube (Archiv für Gesch. u. Geogr. Jahrg. 1825 N. 92. u. 93.) po jezikoslovnem sledu imen rek Leha, Atesis itd. dokazati si prizadeval Bojov slavsko narodnost.

³⁾ Ravno tam 382. 419. 426. 427. 423.

4. Gore.

Uxentus (pogrecizirana) Učka.
Vindius mons, zdaj Vindhya Slovenske gorice.
Meru, sveti breg bogov Primeri: slovenska imena gor
Indianov Radmerje, Meretince,
ime naroda Merjaní, vasi
Merna itd. Po tem bregu
svetom so nastale imena An-
tumar=Slavomir Vla-
dimir, Resimar=Sve-
tozar itd.

Kory, predgorje indiško Koroško, Karni. Kaligi pa
Κόρυς ἄκρον τὸ καὶ Καλλιγίων primeri: Kačnik, Ka-
(Strabo) čovina.
Matra, kraljevina kralja Matra, pogorje v Tatri.
Ugursaina.

(Konec sledi.)

Šege slovenske.

Za merliči narekovanje v Istrii.

Podali smo častitim bravcem „Novic“ nekatere iz-
glede narekovanja v Liburnii (Istrii), da so tudi v
besedah zvedili to šego, od ktere so velikrat slišali go-
voriti. Hočemo danes nekoliko več omeniti od tega.

Narekovanje je običaj (šega) samo ženskega spola,
in kakor bi se moškemu smejali in rugali, ako bi počel
za kým narekovati, tako bi ženski zamerili in ji opona-
šali, ako ne bi za umerlem bližnje svoje žlahte narekovala.

Posebnih narekovavskih pesem nimajoč jih skladajo
kakor jim jih ožalosteno sercetisti čas navdaja, ponekih
vendar stalnih oblikah, in jih pojejo z otožnim in žalost-
nim napevom, ko dvigajo glas in ga natezajo, posebno
na tretjozadni slovki (Silbe) vsake verste, kamor stav-
ljajo imena žlahte in druge ljubeznjive in mile priloge
rajnemu, ter jih skoz celo pesem na koncu verste med
sabo menjajoč ponavljajo, na priliko:

Za otrokom:

Sine moj, sinko moj! grančice moja! hči moja!
Hčerice moja, rožice moja, lepa kitice moja!
Tanka jelvice moja! rano moja!

Za očetom:

Čačo moj, dobri čačko moj! velo dobro moje!

Za matero:

Mila majko moja, mila i draga majčice moja!

Za bratom:

Bratac moj, brajne moj!

Za sestro:

Sestrice moja, mila sestro moja! dobra prijateljica moja!

Za moštem:

Druže moj! mužu moj! rano moja!

Serce moje! veliko dobro moje, boru moj!

Z onim, kar pa narekajoč zlagajo — milo opevajo
tugo in žalost, da so rajnega zgubile, da jim je up
zginul, kako težko in mučno bojo brez njega živele, pro-
sijo svoje umerle, da mu pridejo naprot, prosijo tega,
da on jih lepo pozdravi, da jim pové, kako jako za njim
žalujejo itd.

Dokler bolnik boluje, se plačejo *), pa po splošni
šegi se ne narekujejo; kakor se pa duša od telesa loči,
počnejo vse hišne ženske male in velike kuševajoč mer-
liča na vés glas narekovati; na to pridejo tud sosede,
da ga pomagajo žalovati, ter se ne dajo od njega ločiti,
posebno ki so najbližnje žlahte, dokler jih druge ženske
po sili proč neizvlečejo, da ga preoblečejo in na mizo
ali daske položé.

O tem času, dokler mertvi v hiši leži, vzdigne
večkrat ena ali druga svoje narekovanje; ali kader ga
v trugo devajo, ga pokopat nesti, padejo vse z rokami

*) Tukaj plakati weinen, na priliko: kega serce ne
boli, oči mu se ne plaču, razločujejo od jokati (od
joh!) wehklagen brez solz; na priliko: joče aš ga zub
boli.

in obrazi na-nj, ter včasí glavo nekoliko vzdigovaje in z
rokami pleskajoče narekujejo, ktera bolje zna. Merliča
oženjenega koj doma pokrijejo in v trugo zabijejo,
neoženjenega pa, kjer se je še stara navada ohranila,
nosijo v odperti trugi, ter ga pokrijejo, kader ga imajo v
grob položiti; kjer z njim počivajo, se narekovavke koj
okolo truge vsujejo, ter padejo s sklopljenimi rokami in
obrazi na trugo, in narekujejo, kakor tudi po vsem poti,
tako tudi v cerkvi; molče samo med merlicami (biljami =
viglia = vigilia) in med s. mašo; kader pa duhoven za-
poje: „oslobodi me gospodi“ (libera), počnejo spet, ktera
jačje more, padši z obrazi in rokami na trugo, nareko-
vati, dokler jim ga nosci ne odnesejo do groba. Ko pa
nosila h grobu na tla položé, koj koj potezuč ena drugo
proč beže, kakor da ne bi mogle nikakor gledati telesa
svojega dragega in milega v grob položiti in s černo
zemljo pokriti, ter domú gredé zmirom narekujejo in
plačejo, kar še doma včasí ponavljajo. Svečo oljenico,
ki je pri merliču gorela, nesejo gorečo iz cerkve domú,
in jo pusté še ki dan goreti. Po Lovranščini pa denejo
k oljenici še blagoslovljene vode, v ktero položé malo
kruha, kar potle v ogenj veržejo.

Ako je pokopališče blizu cerkve, kamor k službi
božji hodijo, začnejo pridši blizu groba spet narekovati,
ter stojé tako plakajoč nekoliko časa; po božji službi pa,
zagrabši s pestjo blagoslovljene vode škropé grob,
(tudi drugi radi grobe svojih rajnih tako poškopljajo)
in narekujejo, dokler jih druge žene proč ne popeljejo;
in tako edine na grobu narekovanja pevajoče je naj mi-
leje poslušati. Merliča spremenjajoče ženske pa ne na-
rekujejo samo tega zdaj umerlega, ampak tudi druge,
vsaka svoje, za katerim jih jačje serce boli; tud se včasí
starim ubogim ženam kaj daruje, da gredó narekovat.

Naj mileje se pa Slovanu stori, viditi in slišati go-
spé in gospice (na otocih namesto gospodične)
iz bogatih hiš, kjer se od kakih 50 let sém redko ilir-
ska beseda sliši, ko jim kateri mili in dragi umré. Kadar
ranjeno serce vse drugo preoblada, lepo milo ter milo
čisto ilirski narekovati začnejo in s tem kažejo, da jim
Bog je slovansko kri v serce vstvaril. J. V.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Tersta 29. julia. Šel sim ti teden proti Ser-
voli skoz krasne Teržaške kampanie, kjer zdaj naša bo-
gata gospoda hlada išče, omikovaje se iz soparnega
mestnega zidovja, tu skoz krasne verte, kjer rase naj
žlahniši vino; gledal sim po plodonosnih brajdah, ki so
tolikokrat popotnika sprehajavca razveselovale; pa letos
se z žalostjo oči mimogredočih na nje ozirajo. Obrodile
so terte sicer obilo; huda ura, ki je letos po tolikih
krajih, posebno na Krajskem ubogega kmeta tako hudo
zadela, jim je prizanesla; visi grojzd pri grojzdu; — ali
ni ga skoraj ugledati zdravega, vse je rujavkasto in
černkasto tako, da ni upanja, da se bi le kaplice zdra-
vega vina pridelalo. Enako žalostne novice nam doha-
jajo iz cele Istrie in tudi iz Goriške okolice. Kmetje to-
žijo, da ne vedó, s čim da se bodo preživili in davke
plačevali, ker vino je bilo od nekdanjih edina podpora,
letos pa ga ne bodo mogli ne za kapljico prodati.

V Terstu občekoristna in imenitna dela, naprave
za prijetnost in olepsanje mesta in njegove okolice nikdar
ne počivajo. Razun kolodvora, podaljšanja mola S. Carlo
in velicega Lloydovega arsenala poleg Servole, mislijo
tudi od lesnega terga (piazza di legno) skoz hrib proti
omenjenemu arsenalu preduh, in skoz-nj cesto v Istrio
napraviti.

Iz Lutomera na Štaj. Sila veliko se je priča-
kovalo letos vina v naših goricah, ker so terte zares

§. 35. Vse druge zadeve razsojuje deželna komisija, pa tako, da sme vsak, toda zadnji čas v šestih tednih, pri nji podati pritožbe na ministerstvo notranjih oprav.

§. 36. Krajne, to je, v posameznih krajih postavljene komisije pa imajo pozvedovati vse, cesar deželna komisija za razsodbo potrebuje; one sprejemajo tudi sprave (zglihenge), in od njih dokončane obravnave predlagajo s svojimi nasveti deželni komisii v razsodbo.

§. 37. V razsodbah deželne komisije ima natanjko zapisano biti: od kdaj uravnava ali odkupljenje svojo moč zadobi.

Kadar je pa sila, mora deželna komisija, dokler uravnava ali odkupljenje ni še v djanje stopilo, kakošno začasno napravo zaukazati, ktera je okolščinam primerna. Pritožbe zoper začasne naprave pa ne morejo ustanovljenja te naprave overati.

§. 38. Končnoveljavne razsodbe in pa poterjene sprave (zglihenge) imajo ravno tisto veljavnost kakor sodbe cesarskih sodnij ali pred sodnijami sklenjene sprave; ako tedaj vdeleženci za nje naprosijo, jih morajo civilne sodnije dognati.

§. 39. Popisovanje in postavljanje mej ali konfinov, kadar je zemljiše odstopljeno ali razdeljeno bilo, kakor tudi izbrisanje in prepisovanje zemljiš v gruntnih bukvah, je v dotičnih kancelijah iz službne dolžnosti opravljati, in tudi vpisanih (hipotekarnih) upnikov ni treba za to zaslšati, ker oni nimajo nobene pravice temu zopergovoriti.

§. 40. V tacih zadevah, kjer je kakšnega posebnega znanstva potreba, imajo komisije zapri-sežene zvedence poprašati, kaj oni menijo.

§. 41. Pri obravnava po tem patentu ni treba, da bi izrekli, sprave in dovolitve vdeležencov ali njih namestnikov v dosego pravne veljavnosti se morale zgoditi s pripušenjem v gruntnih bukvah vpisanih upnikov, ali s privoljenjem pričakovavcov ali skerbnikov (kuratorjev) tistega posestva, ki je z zavezo substitucije, fidejkomisa ali fevda obteženo, ali da bi upravne ali varstvine gosposke morale v to dovoliti.

§. 42. Vse dokazne pisma, pisanja, obravnave in vsi vpisi v gruntne bukve so prosti štem-peljna, vsake davšine in poštne. Stroške tega opravlilstva nosi vsaka dežela.

Stroške za popisovanje in postavljanje mej (konfinov) plačujejo tisti, ki so v ti reči zapopadeni. Če se vradno delo le zavoljo tega opravlja, ker je kdo vdeleženih zato prosil (provociral), pa ni podal prošnje v tistem času, ki ga je komisija označila, plačuje prošnik stroške krajne komisije.

§. 43. Od tistega dne, ko pride pričijoči patent na dan, se take pravice, ktere po §. 6. pod čerko a mora gosposka iz službine dolžnosti v obravnavo vzeti, ne morejo več priposestovati (za dolgoletno posest pridobiti) in popred že začeta posest, ktera pa vendar ni še do polnega priposestovanja terpela, preneha s tem dnevom. Take pravice se pozneje sploh drugači ne morejo pridobiti, kakor samo z napisanim kontraktom, po testamentu, ali pa z razsodbo pri razdelitvi vkupnih zemljiš in to le takrat, ako gosposka najde, da pripušena služnost kmetijstvu dežele sploh ne škodje in se tedaj vživanje take pravice zamore pripustiti. Nikdar pa se ne sme pogodba (kontrakt) tako narediti, da bi pripušena služna pravica ne bila odkupljiva. Če

se je tak pristavek naredil, ne velja nič in se šteje, kakor da bi ga ne bilo. —

To so zaukazi tega patenta, kterege so dali cesar 5. julia t. l. s tim poveljem, da ga imajo ministri notranjih oprav, pravosodja in dnarstva do-veršiti, in vse potrebne, ti patent zadevajoče ukaze, poduke in navode dajati.

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?« (Konec.)

4. Mesta.

Indiška.	Slavenska:
Ortura	Končnica na „tur“ se najde v Sorigitur (Bojodurum?)
Sabura	Sabaria.
Komara	Komarnica, vas na Štajarskem.
Muziris	Muzirje, Mozirje, terg v Celjskem kraju.
Ariaka	Ariavci, vas na Štajarskem.
Našika	Našice, več vasi v jugoslav. deželah.
Binagora	Vinagora, Vinica na Štajarskem in Horvatskem.
Goria, Nagara	Gorica, Na gori.
Arsa	Arsia, reka v Istrii (Plin.)
Botra, Palimbotra	Boterna, vas blizu Radgone.
Kandala	Kandalika (Candalice), rimska postaja na Sablah Peutinge-rovih v koroški deželi.
Ceteum	Cetinje.
Berabona *)	Primeri: končnico „bona“ v imenu mesta Vindobona.
Kosa	Koson, Kosonius, se najde dosti-krat na koroških kamnih, tudi se omeni neka Civitas Cossonum.
Rhizala (Ricala)	Rhicinium, Rizinium, Ricinium v Dalmaciji.
Larica, mogočna tergo- vaska država (Las- sen Ind. Alterth. I. 151.)	Larice, Larike, rimska postaja na tabl. peuting. in v Itiner. Anton. (kje?)
Latika	Lotodos (polatinč.) rimska postaja na Štajarskem (kje?)

Imena oséb.

Indiška:	Slavenska:
Ajmir, ime indiškega kralja (1000 po Kr.) (James Mill. Gesch. des brittisch. Ind. II. str. 186.)	AIMAR (Ankershofen.) na koroških kamnih (Ankershofen.)
Kalingar, ime indiškega kneza 1035 po Krist. (Mill. stran 191.)	CALIGENA na rimskih kamnih. Kaligarič rodovina živeča v Ptuj in Slovenjem Gradcu.
Ram, ime indiškega kneza	RAMRAMVS, na noriških rim- skih kamnih. (Ankershofen.)
Kabul, Kandahar, po- krajini indiški	Primeri: imena slovenskih rodo- vin: Kaful, Indahar, In- dihar.
Kikeri, indiški rod (Mill. 198.)	Kiker, rodovina kranska, Ki- ker, otok v zemlji serbskih Narečanov (Safar. II. 267.)
Čiligi, pleme indiško (Mill. 210.)	Čiligi, rodovina koroška živi tudi zlo razširjena v Mariboru in v okolici njegovi.

*) Lastna imena Boniatius, Boniata, Bonia, Bonon se pogosto najdejo na rimskih kamnih (Muhar 393. 429.) Glavno mesto Buriov, ktere nekteri Nemcem prištevajo, se je ve-lelo Bunitum. Ime Burrus se pogosto najde na nori-ških kamnih (Muhar 350), Bhur, skrivno delo; Brama pomeni v indiški mitologiji zemljo. Glej Vollmer 279.

Agra, Bahar, Mulkan, Primeri ime ilirskega kralja
Berar, Kandeš, imena Agron, ime rodovine Bo-
indiških Subah, to je, hor, Bohorič na Krajnskem,
žup (Gau). Mill. II. Mulko na Štajer., Beran
263. na Štaj., Kanduč na Koro-
škem.

Lodi, knez indijski, Primeri: Lodi, ime mesta Pu-
Bukš, kšič.
Čušer, imena indijskih Čuš, Čušič imena rodovin slo-
knezevičev (Mill. 273.) venskih.
Biker, kraj in mesto v Pikerje, vas blizu Maribora.
Indii itd.
Jabadii Insul. (Ptolom.) Japodi.

Mislim, da bode v tem zadosti dokazov naše ozke sorodnosti z Indianci. Če Keltomani zamorejo s takšnimi dokazi na noge, kakor smo jih mi v tem spisu na svetlo spravili, jim damo veljati, kar so dozdej učili. Ako pa tega ne zamorejo, naj odstopijo od dozdanjega terdenja, in naj v dogodivščini Slovincem mesto dajo, katero jim gre, in naj ne kletizirajo cele stare Europe.

Slovanski popotnik.

* Društvo sv. Mohora v Celovcu je razglasilo sledeče: „Zgodovina stare zaveze s podobami je za naše družbenike že cela dokončana. Vender jim samo to knjižico poslati, se ne plača. Za to smo jo tukaj shranili, da bode „stari Urban“ gotov. Zgodovino st. zaveze brez podob smo pa na vse knjigarje že razposlali; ta knjižica se nam posebno za šolske darila pripravna zdí, zato smo jo hitro na vse kraje razposlali, da se za šolske darila lahko kupuje. Pri tej priložnosti smo tudi knjigarjem izročili I. Mojz. bukke v dveh zvezkih od gosp. Placidia Javornika. Težko se kje najde sv. pismo, da bi tako dober kup bilo, — 33 tiskih pol le 1 gold. sr.“

Zapisanih v to društvo je dosihmal 827 udov; tudi svitli škof Diskovaški gosp. Stroschmayer so pristopili in društvu 40 gold. poslali.

Tudi je naznanil glavni odbor tega društva, da od Dunajskega društva izdajane „večernice“ so veliko dražje od bukev, ki jih društvo sv. Mohora izdaja; pri unih velja pola 3 krajc., pri teh le 1 do 2 krajc. — „Novice“ pristavijo temu veselemu naznanilu le to, da tolikanj lože bi se zamogle pri nas majhne bukvice po sila niski ceni ljudstvu prodajati. Bukve za 30, 40 krajc. ali po goldinarju znajo z ozirom na število pol prav dober kup biti, al 40 — krajc. ali goldinar na enkrat plačati, je za večino ljudstva vendar veliko.

* V zbor Dunajskih profesorjev modroslovskega oddelka sta bila profesor Miklosiž in vodja zvezdarne g. Litrow kakor kandidata za vrad rektorja vseučilišča za prihodnje leto uverstena.

* Učenci na lekarskem učilišču v Pragi so dali podobno prof. Purkyne po izvrstnem obrazarju Kaiser-u napraviti, ki se bo na prodaj dobila. Iztis bo veljal 1 for.

* Teodor Neubert bo v kratkem izdal zgodovinsko zbirko litevske zgodovine.

* Gospod Zamarski bo izdal prestavo serbskih pesem narodnih.

* Konec leta 1852 je štela česka matica 1930 udov; ker jih je bilo konec leta 1851 le 1622, je tedaj v letu 1852 na novo pristopilo 308 udov.

* Petrograški knjigokupec Wolf izdaja s podobami vred biblioteko poljskih pesnikov.

* Gosp. Čupr je izdal: Slovník latinsko-nemško-česki, posebno namenjen mladosti na gimnazijih.

* Gospod Tomiček misli izdati rusko slovnico v českem jeziku. Ravno od tega pisatelja bo kmalo slovnica staročeskega jezika na svetlo prišla.

* Tisk Šturovih narodnih pesem slovanskih je končan, ktere bodo v Muzejniku v dveh zvezkih na svetlo prišle.

* Pervi zvezek Šulekovega slovnika je na svetlo prišel. Kakor je bilo od tako izvrstnega pisatelja pričakovati, je slovník neprecenljivo delo. Pervi zvezek obseže čerko A na 10 polah.

* Najnovejša knjiga v rusinskem slovstvu je „Vesna“, v kterej je mnogo zanimivih sestavkov v vezanej in nevezanej besedi. „Zora“ to knjigo močno hvali.

Kratkočasnice zvirne iz narečij.

Nekega dne pride ena žena od Kupe k zdravniku za svojo bol (bolezin) si léka (zdravila) iskat. Med drugim spraševanjem jo lekár tudi to popraša: „Ali tudi kaj kihate?“

„Me da zmerom ja kúham“.

„Za boga, kaj zmerom kihate?“

„Kdo če drugi, ka sum sama?“ — reče žena.

Tú je še le zdravnik zvedil, da se nerazumeta, da on na kihanje, ona pa na kuhanje misli. Pričijoči so malo da ne popokali od smeha. —

Na Štajarskem sim slišal naslednji prepír: „Lej“ — reče Krajnec — „kak te čéjo ljudjé, boječi se, da bi maše ne zamudili“.

„Voda teče, velijo Štajarci, pa ne ljudi“.

„Kaj pa ljudjé?“ — vpraša Krajnec.

„Ljudi dirjajo“, Štajarci odgovoré.

„Primaruha“ — odgovorí Krajnec — „pri nas dirjajo konji“.

In spet ni bilo smeha ne konca ne kraja.

Nekdo je bral neki gospej povedko iz „Novic“ „preklic stare moriti“, ki ga je pazno poslušala. Ko pa pride na stavek: „sin domú pridši pobara očeta“, vpraša začudena gospá: zakaj le ga je pobaral? Menila je, da ga je z vrelo vodo polil; barati, brühen, se pravi pri belih Krajncih in sosednih Horvatih p a r i t i ž i v e stvari. K. *)

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Kopra u Istrii 29. malega serpana. Moje mnenje je od nekda bilo, da tukaj u Kopru se ne sliši govoriti drugi jezik kot laški. Ker sim dozdej že dolgo časa navajen bil živeti med svojimi sorodniki slavjanskimi, se mi je milo storilo, zapustiti domovino svojo — Terst — misleč, da pridem na svet golj tujega jezika. Al kako sim se razveselil, vidši, da Koper, kar se slavjanstva tiče, je u malem to, kar je Terst u velikem. Čeravno pravi tukajšni prebivavci so zarodiči Benečanov, in govoré le laško, to je, beneško narečje, se vendar čuje po celem mestu govoriti tudi naš jezik slovenski, in časih tudi ilirski (ilirsko-istrijski ali hervaško-ilirski). Tudi pri tukajšni sodni se veliko zadev u slovenskem jeziku obravnjuje, namreč s prebivavci riemansjkimi, zaborštini, boljunčini, dolinskimi in z družimi selskih krajev, spadajočih oblasti gori omenjenega sodišča, in veliko Slovincov, že zdavno tukaj udomačenih. Tudi se tukaj od dvéh let sém vsako nedeljo in vsak praznik u slovenskem jeziku pridiguje in pri maši slovensko poje, in scer u cerkvi imenovani sv. Križa (al crocifisso), ktera je vsakikrat polna pobožnih ljudi našega naroda. Lepo je to, zares! Ne morem se zderžati, da bi ne izrekel o ti priliki očitne hvale milostljivemu gosp. škofu Teržaško-Kopriškemu za to posebno napravo, in pa mlademu tukajšnemu duhovniku gosp. Trevnu, ki si je iskreno prizadeval, da se je izgotovilo, kar so farmani

*) Drago bi nam bilo več tacihi kratkačasníc.

Vred.